

Specifika péče o vybrané národnostní, etnické a náboženské skupiny

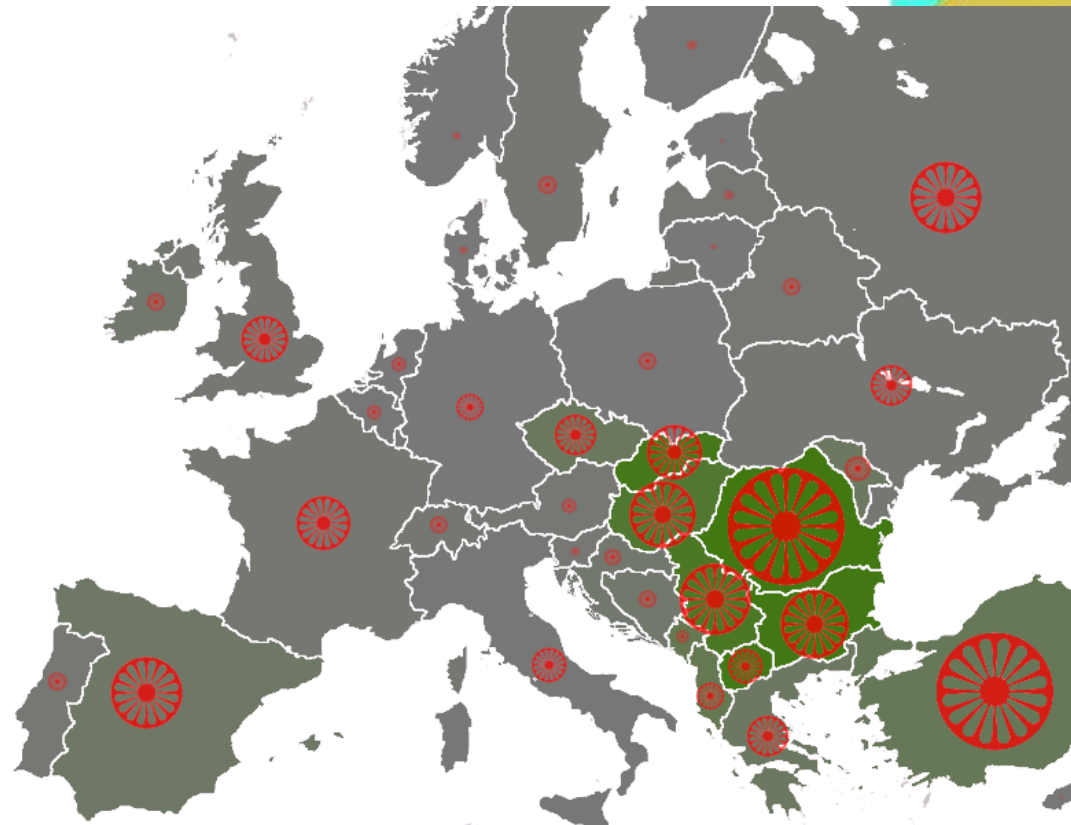
Romská vlajka

Život věčných poutníků po zelené zemi
pod blankytnou oblohou.

Romské etnikum

- Řecký výraz pro Cikány = **Athinganoi** (Ten, kdo se nechce stýkat s okolím.)
- **Cikán** – v Čechách
- **Cigán** – na J Moravě, na Slovensku
- **Rom** = člověk, příslušník romské komunity, 1971 – 1. světový kongres Romů – chtějí být nazýváni jako Romové
- **Gadžo** – jakýkoliv necikán, někdy urážlivé

Ke skupinám používající jiná endonyma patří:

- Sintové - žijící převážně v Německu – o sobě nemluví jako o Romech, ale svůj jazyk označují „*römanes*“ („mluvit romsky“)
- Manušové – Francie, podskupinou Sintů („*manuš* – člověk“, „*manuša* – lidé“)
- Calé (či Kale) – Španělsko, Portugalsko (v *romštině* „*černý*“).
- Kalé – žijící ve Finsku stejné endonymum se španělskými Calé
- Kalé – žijící ve Walesu, původem ze Španělska
- Romanichalové – VB

Romské skupiny se dělí do menších podskupin a rodů např.

- Olašští Romové cca 10 % romské populace v Česku
- Lováry původně koňští handlíři
- Kalderaše původně výrobci kotlů
- Příjmení českých Cikánů – Růžička, Čermák, Procházka
- Příjmení moravských Cikánů – Daniel
- Příjmení Olašských Romů – Lakatoš, Rafael, Stojka
- Příjmení maďarských Cikánů – Farkaš, Deméter
- Příjmení slovenských Cikánů – Horvát

<http://skola.romea.cz/cs/historie/romove-v-komunistickem-rezimu/>

Zákon 117/1927 Sb. ze dne 14. července 1927 o potulných cikánech

- Za potulné cikány podle tohoto zákona pokládají se cikání z místa na místo se toulající a jiní tuláci práce se štítící, kteří po cikánsku žijí, a to v obojím případě i tehdy, mají-li po část roku - hlavně v zimě - stálé bydliště.
- <https://www.epravo.cz/vyhledavani.aspx?Id=4450&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>

Zákon 74/1958 o trvalém usídlení kočujících osob

- https://www.epravo.cz/_dataPublic/sbirky/archiv/sb29-58.pdf

Zákon 57/1998 Sb. kterým se zrušuje zákon č. 74/1958 Sb., o trvalém usídlení kočujících osob, ve znění zákona č. 175/1990 Sb.

74

Zákon

ze dne 17. října 1958

o trvalém usídlení kočujících osob

Národní shromáždění Republiky československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1

Národní výbory poskytují osobám, které vedou kočovný způsob života, všestrannou pomoc, aby mohly přejít k usedlému způsobu života; zejména jsou povinny těmto osobám pomáhat při opatrování vhodného zaměstnání a ubytování a působit výchovnými prostředky soustavně k tomu, aby se staly řádnými pracujícími občany.

§ 2

Kočovný způsob života vede ten, kdo se ve skupinách nebo jednotlivě toulá z místa na místo a vyhýbá se poctivé práci nebo se živí nekalým způsobem, a to i tehdy, je-li v některé obci hlášen k trvalému pobytu.

§ 3

Kdo setrvává při kočovném způsobu života, přestože mu byla poskytnuta pomoc k trvalému usídlení, bude potrestán pro trestný čin odnětím svobody na 6 měsíců až 3 léta.

§ 4

Ministr vnitra vydá v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady předpisy k provedení tohoto zákona, v nich může zejména stanovit, jakým způsobem budou prováděny dodatečné zápisy do matrik, zajištěna evidence a zjišťována totožnost osob, které vedly kočovný způsob života.

§ 5

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení, s výjimkou ustanovení § 3, které nabývá účinnosti dnem 1. března 1959; provedou jej ministři vnitra a spravedlnosti v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Barák v. r.

Dr. Škoda v. r.

57

ZÁKON

ze dne 4. března 1998,

kterým se zrušuje zákon č. 74/1958 Sb., o trvalém usídlení kočujících osob, ve znění zákona č. 175/1990 Sb.

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky: jících osob, ve znění zákona č. 175/1990 Sb., se zrušuje.

Čl. I

Zákon č. 74/1958 Sb., o trvalém usídlení kočujících osob,

Čl. II

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Zeman v. r.

Havel v. r.

Tošovský v. r.

Tab. 604 Obyvatelstvo podle náboženské víry, podle národnosti a podle pohlaví

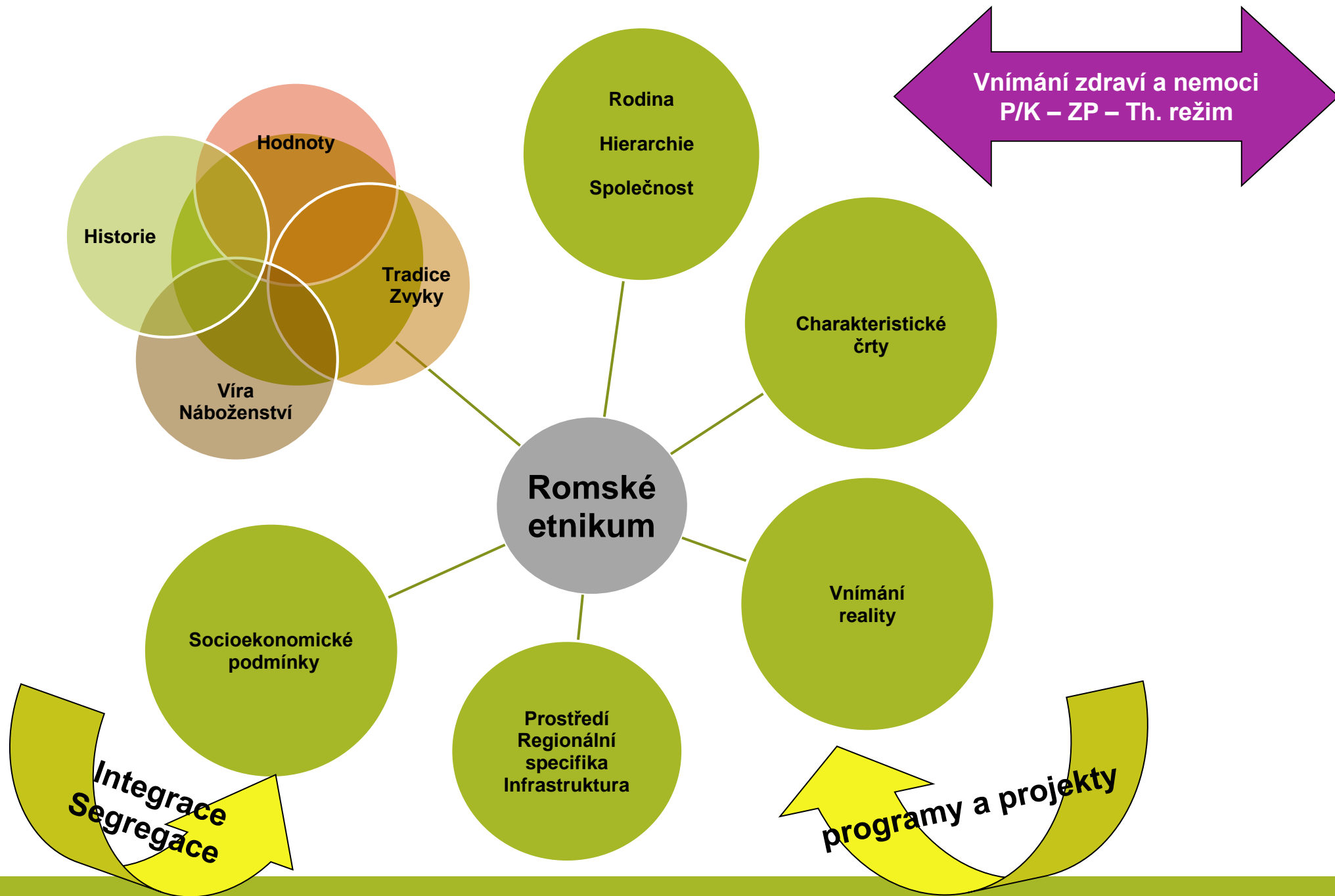
1. Muži a ženy celkem

definitivní výsledky podle obvyklého pobytu

Česká republika

Národnost	Obyvatelstvo celkem	z toho podle náboženské víry												
		věřící - nehlašící se k žádné církvi	věřící - hlašící se k církvi	z toho									bez náboženské víry	neuvedeno
				Církve adventistů sedmého dne	Církve česko-slovenská husitská	Církve řecko-katolická	Církve římsko-katolická	Ceskokobratřská církev evangelická	Evangelická církev a. v. v ČR	Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	Pravoslavná církev v českých zemích	Slezská církev evangelická a. v.		
Obyvatelstvo celkem	10 436 560	705 368	1 463 584	7 391	39 229	9 883	1 082 463	51 858	6 632	13 069	20 533	8 158	3 604 095	4 662 455
osoby hlašící se k jedné národnosti z toho:	7 630 246	599 154	1 277 066	6 291	35 620	8 427	954 093	45 994	5 881	10 937	17 568	7 342	3 109 963	2 643 113
česká	6 711 624	510 300	1 004 096	5 345	32 956	3 146	759 473	40 501	3 117	9 221	4 124	4 211	2 862 960	2 333 546
moravská	521 801	48 466	159 855	433	2 399	429	138 972	4 273	92	389	285	78	161 159	152 234
slezská	12 214	1 319	4 476	31	36	11	3 363	76	107	23	1	230	3 425	2 991
slovenská	147 152	15 713	43 471	202	58	1 996	29 823	460	1 112	633	509	74	33 669	54 280
poľská	39 096	2 799	20 607	43	5	75	12 458	120	1 403	131	18	2 716	3 668	12 021
německá	18 658	1 641	5 001	24	10	22	3 684	150	15	63	32	10	5 032	6 983
romská	5 135	609	1 194	8	10	1	352	17	2	47	10	1	1 033	2 297
čínská	3 212	207	94	1	1	-	7	5	-	3	-	-	1 796	1 115
maďarská	8 920	1 028	2 369	7	11	60	1 434	45	3	75	8	5	2 103	3 419
rusínská	739	62	263	5	2	109	18	1	-	3	93	-	71	343
ruská	17 872	2 682	4 485	12	8	18	63	5	1	41	1 752	-	3 718	6 963
řecká	2 043	158	283	-	-	25	19	1	-	2	194	-	837	761
ukrajinská	53 253	5 563	15 402	93	8	2 418	542	30	1	193	8 139	-	4 364	27 916
vietnamská	29 660	1 554	1 041	2	2	1	65	5	-	10	1	-	12 705	14 360
osoby hlašící se ke dvěma národnostem	163 648	19 070	56 567	278	732	504	44 151	1 659	337	389	688	393	44 331	43 642
neuvedeno	2 642 666	87 144	129 951	822	2 877	952	84 219	4 205	414	1 743	2 277	423	449 801	1 975 700
Podíl v %	100,0	6,8	14,0	0,1	0,4	0,1	10,4	0,5	0,1	0,1	0,2	0,1	34,5	44,7
osoby hlašící se k jedné národnosti z toho:	100,0	7,9	16,7	0,1	0,5	0,1	12,5	0,6	0,1	0,1	0,2	0,1	40,8	34,6
česká	100,0	7,6	15,0	0,1	0,5	0,0	11,3	0,6	0,0	0,1	0,1	0,1	42,7	34,8
moravská	100,0	9,3	30,6	0,1	0,5	0,1	26,6	0,8	0,0	0,1	0,1	0,0	30,9	29,2
slezská	100,0	10,8	36,6	0,3	0,3	0,1	27,5	0,6	0,9	0,2	0,0	1,9	28,0	24,5
slovenská	100,0	10,7	29,5	0,1	0,0	1,4	20,3	0,3	0,8	0,4	0,3	0,1	22,9	36,9
poľská	100,0	7,2	52,7	0,1	0,0	0,2	31,9	0,3	3,6	0,3	0,0	6,9	9,4	30,7
německá	100,0	8,8	26,8	0,1	0,1	0,1	19,7	0,8	0,1	0,3	0,2	0,1	27,0	37,4
romská	100,0	11,9	23,3	0,2	0,2	0,0	6,9	0,3	0,0	0,9	0,2	0,0	20,1	44,7
čínská	100,0	6,4	2,9	0,0	0,0	-	0,2	0,2	-	0,1	-	-	55,9	34,7
maďarská	100,0	11,5	26,6	0,1	0,1	0,7	16,1	0,5	0,0	0,8	0,1	0,1	23,6	38,3
rusínská	100,0	8,4	35,6	0,7	0,3	14,7	2,4	0,1	-	0,4	12,6	-	9,6	46,4
ruská	100,0	15,0	25,1	0,1	0,0	0,1	0,4	0,0	0,0	0,2	9,8	-	20,8	39,0
řecká	100,0	7,7	13,9	-	-	1,2	0,9	0,0	-	0,1	9,5	-	41,0	37,2
ukrajinská	100,0	10,4	28,9	0,2	0,0	4,5	1,0	0,1	0,0	0,4	15,3	-	8,2	52,4
vietnamská	100,0	5,2	3,5	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	-	0,0	0,0	-	42,8	48,4
osoby hlašící se ke dvěma národnostem	100,0	11,7	34,6	0,2	0,4	0,3	27,0	1,0	0,2	0,2	0,4	0,2	27,1	26,7
neuvedeno	100,0	3,3	4,9	0,0	0,1	0,0	3,2	0,2	0,0	0,1	0,1	0,0	17,0	74,8

romské národnosti se na základě vlastního vyjádření přihlásilo při sčítání 2011 pět tisíc osob, což činilo méně než 0,1 % populace. Ve srovnání s rokem 2001 jejich počet dvojnásobně poklesl, nárůst však zaznamenala kategorie **kombinující národnost českou a romskou, k níž se přihlásilo o téměř 7 tisíc obyvatel** více než v roce 2001, a která měla k 26. 3. 2011 podíl 0,1 % populace. Odbornou veřejností jsou tyto údaje považovány za podhodnocené, sčítání lidu však považuje svobodnou deklaraci občana v této otázce za jednoznačné vyjádření.

Rizika

- minimální úroveň vzdělání;
- nedostatečná motivace ke vzdělání;
- minimální možnosti uplatnění se na trhu práce;
- segregace ...

- nevyhovující životní styl a způsob stravování;
- nedostatečný hygienický standard;
- zvýšené riziko infekcí a chorob;
- abúzy a narůstající riziko závislosti;
- včasný pohlavní život ...

- smíření s osudem, fatalizmu, nedostatek úsilí, nechut' pomoci si sám;
- nedostatek smyslu pro budoucnost, přílišné zaujetí přítomností a nekritické hodnocení minulosti;
- temperamentní, emotivní, urážliví ...
- „magerdo“ - vyloučení z komunity
- Postavení muže a ženy, těhotná žena, děti

Romské etnikum ve zdravotnictví

- vyhnout se předsudkům a stereotypům vůči romskému etniku;
- obeznámit se se základními specifiky, hodnotami, způsobem života a kulturou Romů;
- může být někdy problematická jednak ze strany samotného P/K, tak i ze strany jeho rodiny a návštěv

Základní doporučení:

- hovořit jasně, stručně, konkrétně, bez ironie, s „hlavou rodiny“
- domluvit se na pravidlech sdělování informací, návštěvách
- efektivně využívat verbální i neverbální komunikaci, „vysílat“ pozitivní signál
- trpělivost, opakování, důslednost, respekt vůči individualitě každého jedince
- neočekávat okamžité výsledky
- edukace

<https://www.youtube.com/watch?v=cs5jwrQ3isU>

Kohoutová Rozálie **Jenica & Perla**

Trailer - <https://www.fdb.cz/film/jenica-a-perla/trailery/129964>

Jeden deň Máji Kotlárovej dokument

https://www.youtube.com/watch?v=uBSUh63Gr_g

Černá srdce Skutečná realita ze života Romů v ČR

<https://www.youtube.com/watch?v=XuNilFEyjGQ>

Dostupné z:

<http://romove.radio.cz/cz/clanek/23010>

Zlaté šidítko ke křtu

Behárvá, 2008

Beharková, 2008

Košický Luník IX.

KOSICKÝ LUNIK IX.

Autor: TASR, 2012

Dostupné z: <http://spravy.pravda.sk/regiony/clanok/249367-kosicky-primator-odmietol-dalej-platit-romovia-si-lunik-ix-cistia-sami/>

Úklid srpen 2012

Vietnamské etnikum v ČR

- 50. léta minulého století - smlouvy o rozvojové pomoci (učni, stážisté, dělníci a studenti).
- cca od poloviny devadesátých let 20. století počet Vietnamců v ČR neustále stoupá
- **nová generace Vietnamců (žádné povědomí o vietnamské historii a kultuře, mnozí neumějí vietnamsky); 2 skupiny – tvrdé začátky rodičů/ již rozběhlé podnikání a stabilita BANÁNOVÉ DĚTI**

Smysl ekonomických aktivit Vietnamců žijících v ČR:

- *uživit rodinu na dobré úrovni,*
 - *finančně zabezpečit děti,*
 - *postarat se o rodiče, kteří zůstali ve Vietnamu.*
-
- **pracovitý národ**
 - **jsou zvyklí starat se sami o sebe (nikdo kromě rodiny a nejbližšího okruhu přátel)**
„Mají pocit, že když jim začne do života zasahovat stát nebo nějaká organizace - byť s dobrými úmysly, je zarobeno na nějaký problém; když se o vás ve Vietnamu začne zajímat stát, většinou je zle.“

„Severní Vietnam je krutý aneb Balada Zpívající nudle“

Specifika komunikace u Vietnamců

- Vietnamština - tónový jazyk (má 6 tónů), jednoslabičný,
 - neexistuje tykání a vykání v podobě, jakou známe z českého jazyka;
 - víceslabičné slovo přebrané z jiných jazyků – rozdělení do slabik, zkracování českých slo smažený sýr - sí rán, pot – potraviny

Nejdřív se oslovují a zdraví pánové, potom dámy

- Po úvodním pozdravu s Vietnamcem následuje téma zdraví a rodina
- Úsměv
- Nedávají průchod svým negativním emocím „*Kdo není schopen regulovat své city, pozbývá autority.*“
„*Jak můžete ztratit tvář*“ (zvýšením hlasu, křikem, nepřipustná je otevřená kritika před kolektivem)

Podání ruky a podání předmětu

Pověřiví

„*Jak hladce proběhne první obchod, takový bude celý den.*“

Jména

- Většina vietnamských jmen se skládá z příjmení (*Tran, Le, Vu, Ngo, Do, Hoang, Dao, Dang, Dugong, Dinh, Phu, Nhu, Hua, Cung, Hoa, Kim, Manh*)
- Na druhé pozici ve jméně je slovo = spojovací slabika, může pomoci určit pohlaví osoby:

př. Tran Van Trung

 - pro označení ženy se používá Thi (báseň),
 - pro označení muže Vãn, Duc, Huu, Dinh, Xuan, Ngoc, Quang, Cong
- Poslední jméno je křestní jméno:

mužská křestní jména - symbolizují žádoucí vlastnosti Trung (Věrný), Khiem (skromný), Tot (dobrý), Tuan (hrdina)

ženská jména - symbolizují něžnost, krásu, pojmenování rostlin Nguyet (Luna), Lan (Orchidej), Cuc (Chryzantéma), Loan (fénix), Lieu (vrba), Suong (rosa)
- Při vstupu do manželství žena příjmení manžela nepřijímá – ponechává si své rodové příjmení.
- volba českého jména - souvisí s fonetickou podobou alespoň prvního písmene: Ha (Hanka), Hung (Honza), Linh (Lenka), během střední školy přestává část vietnamských studentů používat své české jméno, při nástupu na VŠ se téměř všichni představí pouze svým vietnamským jménem

Specifika péče o Vietnamce

- Nevhodné je, když se cizí muž dotkne ženy
- Usmívají se nebo hlasitě smějí, když chtějí zmírnit nepříjemnou nebo nejasnou situaci
- Při rozhovoru je pro ně nepříjemné a nezdvořilé, díváme-li se jim přímo do očí (nadřazenost, povýšenost)
- Důležitá zpětná vazba
- Pokud P/K požádá o přítomnost člena rodiny - přizvat ho, závažnost stavu P/K je vhodné konzultovat s hlavou rodiny (*rodina často nechce, aby měl dotyčný stres*)
- Upřednostňují ranní sprchu, intimitu
- Bolest - nepřiznají, o léky nepožádají ze strachu z návyku a vedlejších účinků (nejdřív vyzkouší svoje „domácí léky“)
- Využívat služby tlumočníka (při „rodinném tlumočení“ pozor na citlivost tématu týkajících se pohlaví)
- Smrkání do kapesníku - směšné a neslušné

Vietnamci

- Stolování:
 - znakem, že vám chutnalo je ušpinění ubrus (paličky) a na misce pár zrněk rýže
 - mlaskání - uznání lahodnosti pokrmu
 - říhání (nezatěžovat GIT vzduchem, kt. se tam při jídle dostal)
 - jí se pomalu, při stolování se diskutuje
 - polívka - na závěr pro doplnění tekutin a solí
- Stravování:
 - rýže, drůbež, ryby
 - jí minimální množství mléčných výrobků (střevní potíže)
 - nic studeného ústy nepřijímají, pijí teplé čaje bez cukru a citronu (pivo 😊)
 - když jsou nemocní - jedí hlavně rýžovou kaši, zeleninu a ovoce

Návštěvy:

je třeba přijít pozdě, protože když přijdete včas, je to trochu nezdvořilé, vypadá to, že na hostitele tlačíte.

TV – korejské telenovely tlumočené 1 hlasem; čínské a hongkongské kung fu produkce

Umístění:

na levé straně, když vcházíme do místnosti/proti vchodu do místnosti.

„Rodinní předci jsou mrtví, nevidíme je, ale nikdy neopustili rodinu. Zajímají se o její osud, podílejí se na jejím štěstí i neštěstí. Jejich duše žijí, jedí, mají své potřeby“ → příprava dáreků a jídla v den výročí úmrtí člena rodiny, na Nový rok, svatby, pohřeb, narození dalšího člena rodiny

Ať je kdo jakkoli chudý, konvici na čaj prostě mít musí.

Tygří mast na všechno

Předchůdce rychlovarných konvic, vhodný svatební dar

Vietnamci

Finalistka Miss Vietnam ČR Tran Thu Thao

Korejci

- plošší a protáhlejší obdélníkové obličej s menšíma očima

Japonci

delší, oválný obličej s většíma očima a výraznějším nosem

- Japonky používají silnou vrstvu make-upu (typicky světlá plet)
- menší vzrůst než Číňané a Korejci

Číňané

- kulatější obličej a šikmější oči

Číňané v ČR

- 80. – 90. roky vycestování do USA a střední Evropy
- Rodina - úcta vůči stáří, obdivují mládí
 - úzká: rodiče – dítě (1979 politika 1 dítě prefer. kluk, „4-2-1 problém“ Říjen 2015 povolení 2 děti)
 - členové si vzájemně radí, společně rozhodují; podíl jednotlivých členů rodiny na domácích pracích je ve srovnání s minulostí mnohem přiměřenější
- ekonomická migrace - příchod do ČR muž (děti většinou zůstávají v Č. – rodiče kladou důraz na čínské vzdělání a znalost čínské kultury) , cca 46 % podnikatelé, 39 % zaměstnanci, 8 % studenti
- znalost Čj – dospělým chybí motivace a čas, mladí preferují Aj a Nj (budoucnost – uplatní znalosti při návratu/odchodu dále do ciziny)
- Náboženství – buddhismus, taoismus, konfucianismus, křesťanství, islám

většina nálepek s nápisem Made in China se vyrábí ve Vietnamu

Tradiční Mongolsko

Technika a tradice

Dostupné z:

<http://www.mojamongolia.com/jurta-idealny-dom-w-klimacie-kontynentalnym/>

Mongolská komunita

- nedochvilnost; vhodná doba až po 10. hodině ranní :o)
- jazyková bariéra; způsob dorozumívání - angličtina, ruština
- **zdraví** je vysoce ceněná hodnota;
- soudržnost rodiny (návštěvy komunity o kom vědí), „příbuzenská“ pouta (narozeny na stejném místě),
- výchova v rodině - přísnost, poslušnost ale laskavost
- respektují th. režim, ukáznění (rychle se uzdravit a pracovat);
- emoce nevyjadřují;
- strava - bez výrazného omezení, preferují konzumaci masa, odpor k omáčkám (rajská)
 - čaj, máslo a sůl (prevence dehydratace) vychutnávají mlčky;
- posouzení v OP - intimní údaje bez problémů
- náboženství 94 % buddhisté, zbylé Islám aj. ovlivněny Ruskem a Čínou
- předměty podávat nebo přijímat pravou rukou V oběma rukama současně
- výjimečná pozorovací schopnost a smysl pro detail

MARGAŠ (obdoba „maňána“) - čas a prostor nemají v Mongolsku cenu, asi proto, že obojího mají Mongolové nadmíru